

Pia Kauma kok ym.

Kirjallinen kysymys lähestymiskiellon valvonnan tehostamisesta sekä uhrin fyysisen koskemattomuuden suojaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Lähestymiskiellon määrääminen on yksi keino ehkäistä toistuvaa lähisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Lähestymiskiello voidaan lähestymiskiellosta annetun lain (lähestymiskieltolaki) 1 §:n 1 momentin mukaan määrätä henkeen, terveyteen, vapauteen tai rauhaan kohdistuvan rikoksen tai tällaisen rikoksen uhan tai muun vakavan häirinnän torjumiseksi.

Lähestymiskielloa on mahdollista rikkoa monin eri tavoin, kuten puhelinoitoin, tekstiviestein tai seuraamalla uhrin liikkeitä häiritsevästi. Lähestymiskiellon valvonta perustuu tällä hetkellä uhrin omaan ilmoitukseen rikkomisesta, ja silloinkin todistustaakka on uhrilla. Vaikka lähestymiskiellon rikkominen on rangaistavaa, sen valvonnan puuttuminen jättää lähestymiskielloa hakeneen henkilön käytännössä turvattomaan ja suojattomaan asemaan.

Oikeusministeriön arviomuistiossa (2021) arvioidaan valvontatarpeen koskevan vuositasolla noin 70:tä henkilöä. Muistiossa yhdeksi keskeiseksi tavaksi parantaa lähestymiskiellon valvonnan tehokkuutta esitettiin elektronisten apuvälineiden käyttöönottoa. Yksi ehdotetuista ratkaisuista on sijaintia seuraavan jalkapannan ja seurantapuhelimen yhdistelmä, joita lähestymiskielloon määrätyn tulisi aina pitää mukanaan sekä noudattaa niiden käytöstä annettuja ohjeita. Annettujen ohjeiden laiminlyönnistä tulisi seurata rangaistus.

Vastaavia valvontaratkaisuja on jo käytössä useassa EU-maassa. Suomessakin niitä on vankeinhoidossa muun muassa koevapaudessa olevien sekä siviilityöhön sijoitetuttujen vankien valvonnassa. Sijaintiin perustuva valvontajärjestelmä parantaisi lähestymiskiellon tehokkuutta ja lisäksi kiellolla suojattavan henkilön turvallisuutta. Lisäksi se olisi omiaan lisäämään lähestymiskielloa rikkovan henkilön kiinnijäämisriskiä.

Helmikuussa 2022 uutisoitiin tapauksesta, jossa lähestymiskiellossa ollut mies surmasi lähestymiskiellon kohteena olleen naisen Espoossa. Mies oli teon aikaan odottamassa raiskaustuomiosta saadun ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa. Ehdottoman vankeustuomion täytäntöönpanoa vastaavissa lähestymiskiellotapauksissa tulisikin kiirehtiä.

Tällä hetkellä lähestymiskiello ei tuo todellista suojaa sen hakijalle eikä estä lähestymiskielloon määrättyä henkilöä tosiasiallisesti lähestymästä uhriaan.

Kirjallinen kysymys KK 110/2022 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta lähestymiskieltoon määrätyn henkilön lähestymiskiellon noudattamista voitaisiin valvoa tehokkaammin,

mitä toimenpiteitä hallitus aikoo ottaa käyttöön oikeusministeriön työryhmän vuonna 2021 tekemistä esityksistä lähestymiskieltojen vaikuttavuuden lisäämiseksi ja

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta lähestymiskieltoa hakeneita henkilöitä pystyttäisiin suojelemaan mahdollisilta väkivallanteoilta tehokkaammin?

Helsingissä 14.3.2022

Pia Kauma kok
Jari Kinnunen kok
Timo Heinonen kok
Heikki Autto kok
Kari Tolvanen kok
Wille Rydman kok
Kalle Jokinen kok
Pauli Kiuru kok
Marko Kilpi kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Ruut Sjöblom kok